

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), zwana dalej „ustawą”, w art. 28 ust. 2 zawiera delegację ustawową do wydania przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego aktu wykonawczego, określającego szczegółowe wymogi, jakie muszą spełniać podmioty dokonujące certyfikacji, wzór wniosku o wydanie certyfikatu dostępności oraz wzór certyfikatu dostępności. Cel przygotowania rozporządzenia został wyrażony m.in. w powołanym przepisie, który wskazuje, że rozporządzenie stworzy spójną podstawę do efektywnych warunków wykonania certyfikacji dostępności w skali kraju, zapewnienia jawności i jednolitości tego procesu oraz zagwarantowania poprawności i kompletności informacji zawartych we wniosku, a także ujednoczenia wydawanych dokumentów.

Kluczowym elementem projektowanej regulacji są wymagania, jakie muszą spełnić podmioty ubiegające się o status podmiotu certyfikującego dostępność. Ich ustalenie warunkuje możliwość przeprowadzenia przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego naboru podmiotów, uprawnionych do dokonywania certyfikacji, o którym mowa w art. 16-18 ustawy. W art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy wskazano iż ogłoszenie o ww. naborze musi zawierać informacje o szczegółowych warunkach jakie musi spełniać podmiot, aby mógł uzyskać status podmiotu dokonującego certyfikacji dostępności. Istnieje więc konieczność opisanie cech, narzędzi czy sposobu funkcjonowania tego rodzaju podmiotów, w taki sposób, aby zagwarantować prawidłowy przebieg procesu certyfikacji. Brzegowe warunki w tym zakresie także wyznaczono wprost w ustawie, wskazując w art. 15 ust. 3, iż podmioty te muszą posiadać odpowiednie zasoby organizacyjne, kadrowe oraz narzędzia pozwalające na należyte przeprowadzenie certyfikacji.

Certyfikacja dostępności, zgodnie z art. 15 ustawy, polega na potwierdzeniu, czy podmiot, o którym mowa w art. 5 ust.1 ustawy (tj. przedsiębiorcy lub organizacje pozarządowe), zapewnia dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 6 ustawy. Weryfikacja spełnienia tych wymagań obejmuje przeprowadzenie audytu dostępności i sformułowanie ewentualnych, szczegółowych zaleceń w zakresie poprawy zapewniania dostępności. Obecnie na rynku działa zaledwie kilkanaście podmiotów świadczących usługi w zakresie prowadzenia weryfikacji zapewniania dostępności identyfikującej bariery dla osób ze szczególnymi potrzebami, zwanej dalej „weryfikacją zapewniania dostępności”, jednakże są to podmioty działające według własnych, indywidualnych procedur i standardów. Są to najczęściej organizacje pozarządowe

lub podmioty prywatne, świadczące usługi w tym zakresie. Każdy z nich posługuje się własną metodologią, przeprowadza weryfikację zapewniania dostępności za pomocą różnych narzędzi, wytycznych i procedur (lub przy ich braku) i zróżnicowanego zespołu ekspertów. Proces świadczenia tego rodzaju usług obecnie nie podlega żadnej kontroli, weryfikacji czy monitorowaniu, a jego wyniki – nie są ze sobą porównywalne. Brak możliwości porównywania efektów badania dostępności budynków czy stron internetowych, a w konsekwencji brak ustandaryzowanych informacji, dotyczących stanu zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (np. seniorom czy osobom z niepełnosprawnościami) niesie za sobą ryzyko niewystarczającej informacji o poziomie dostępności tych elementów i skutkuje niepewnością co do możliwości samodzielnego skorzystania z nich przez te osoby. Ponadto, w obecnym stanie prawnym może także dochodzić do rynkowej selekcji tych podmiotów, które pomimo braku spełnienia pewnych kryteriów dostępności przyznają certyfikaty dostępności lub nie weryfikują z odpowiednią rzetelnością kwestii spełniania kryteriów dostępności.

Projektowana regulacja pozwoli zatem na standaryzację i profesjonalizację usług związanych z potwierdzaniem dostępności. W praktyce pomoże to w ustaleniu spójnego schematu realizacji audytów dostępności przez odpowiednie grono ekspertów oraz określi wzór dokumentów, z których w sposób czytelny będzie wynikać jakie elementy budynku lub sposobu funkcjonowania instytucji podlegały weryfikacji i jaka jest ocena stopnia zapewniania dostępności oraz elementy wymagające poprawy. Dzięki temu osoby ze szczególnymi potrzebami będą wiedzieć czego mogą oczekiwać od podmiotu dysponującego certyfikatem dostępności.

W celu ujednolicenia wymagań wobec podmiotów, które będą dokonywać certyfikacji dostępności, przyjęto iż w ramach delegacji ustawowej konieczne jest określenie m.in. zasobów kadrowych, zaangażowanych do realizacji audytu dostępności, oraz ustalenie szeroko rozumianego zestawu narzędzi, którymi będą się w tym procesie posługiwać. W odniesieniu do zasobów kadrowych przyjęto, iż kluczowe jest dysponowanie przez dany podmiot i zaangażowanie do procesu certyfikacji osób dysponujących określoną, aktualną wiedzą i kompetencjami w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej. Oprócz wiedzy i kompetencji, rozporządzenie wskazuje też na fakt, że w zasobie kadrowym podmiotów dokonujących certyfikacji muszą znaleźć się osoby z określonym rodzajem niepełnosprawności. Celem tego wymagania jest dbanie o odpowiednią jakość przeprowadzenia audytu dostępności. Zasadniczo osoby z określonym

rodzajem niepełnosprawności same najlepiej potrafią określić potrzeby w zakresie dostępności i zweryfikować sposób zapewnienia dostępności. Osoby w pełni sprawne często nie potrafią w pełni uwzględnić różnych aspektów funkcjonowania osoby z ograniczeniami ruchowymi lub zmysłowymi i nie zawsze są w stanie uwzględnić wszystkie aspekty przestrzeni, które wpływają na łatwość i komfort jej użytkowania. W projektowanym § 2 pkt 5-7 wskazano, że oprócz orzeczenia o niepełnosprawności, dokumentami ją potwierdzającymi mogą być także lub dokumenty równoważne, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426, z późn.zm.), potwierdzające niepełnosprawność.

Mając na uwadze ograniczone zasoby ekspertów zajmujących się obecnie dostępnością, stosunkowo nowatorski charakter tej tematyki, a jednocześnie chcąc zapewnić odpowiedni poziom merytoryczny wymagań wobec zespołu przeprowadzającego audyt dostępności – dla każdego z obszarów dostępności określono kilka alternatywnych sposobów poświadczenia wymaganej wiedzy i kompetencji. Obejmują one zarówno możliwość zdobycia niezbędnej wiedzy przez ukończenie odpowiedniego kierunku studiów wyższych, uwzględniającego nauczanie odpowiednich przedmiotów lub ukończenia szkolenia czy kursu, w połączeniu z praktycznym doświadczeniem w przeprowadzaniu np. weryfikacji zapewniania dostępności lub audytów dostępności architektonicznej lub cyfrowej. Za alternatywę uznano także m.in. prowadzenie przez daną osobę wchodzącą w skład zasobu kadrowego szkoleń w zakresie dostępności architektonicznej, uniwersalnego projektowania czy dostępności cyfrowej w określonym wymiarze godzin, a także zdobycie kwalifikacji z obszaru dostępności wprowadzonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Od podmiotów ubiegających się o wpis do wykazu podmiotów dokonujących certyfikacji wymagane będzie także przygotowanie metodyki przeprowadzania audytu dostępności i kontroli dostępności w podmiotach, którym przyznano certyfikat. W ten sposób zapewniona zostanie możliwość przedstawienia przez dany podmiot własnej, dostosowanej do możliwości organizacyjnych i kadrowych koncepcji na przeprowadzenia poszczególnych działań audytowych i kontrolnych.

Określając narzędzia do realizacji audytu dostępności, a także dążąc do uwzględnienia spójnej podstawy dla efektywnych warunków dokonywania certyfikacji na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego zostały zamieszczone listy sprawdzające dostępność architektoniczną, informacyjno-

komunikacyjną, bazującą na wymaganiach określonych w art. 6 ustawy, a w odesłaniu do kryteriów dostępności cyfrowej, określonych w załączniku do ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. poz. 848). Uwzględnienie tych list sprawdzających przez wszystkie podmioty dokonujące certyfikacji w metodyce przeprowadzania audytu pozwoli na zagwarantowanie większej spójności i jednolitości tego procesu w skali kraju. W rozporządzeniu określono także podstawowe wymagania sprzętowe, niezbędne do spełnienia przez dany podmiot certyfikujący.

Zgodnie z delegacją ustawową, projekt rozporządzenia określa także jednolite wzory wniosku o wydanie certyfikatu i wzór certyfikatu dostępności. Określenie tych wzorów pozwala na ujednoczenie procedury certyfikacyjnej, co w konsekwencji poprawia transparentność całego procesu i zapewnia niezbędną porównywalność i rozpoznawalność certyfikatów dostępności, które są dokumentami potwierdzającymi, że dany podmiot zapewnia ustandaryzowaną dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Projekt rozporządzenia został wypracowany wraz z ekspertami dostępności – członkami Zespołu do spraw certyfikacji przy Radzie Dostępności. Następnie dokument został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Dostępności.

Projekt rozporządzenia nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych wymagających notyfikacji w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) oraz nie podlega notyfikacji na zasadach przewidzianych w tym rozporządzeniu.

Projekt został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt został wpisany do Wykazu prac legislacyjnych Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej (sporządzonego dla działu administracji rządowej – rozwój regionalny) pod numerem 7.